

MUISTIO

Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajien SUP-kustannusvastuun toteuttamisen seurantaryhmän kokous 3/2025

Aika: torstai 30.10.2025 klo 13:00–15:00

Paikka: neuvotteluhuone Kilpailu (A323), Aleksanterinkatu 4-10, Helsinki / Teams

Osallistujat:

Paikalla:

Lemmelä Eini (pj.), YM

Hanni Eeva, Sumi Oy

Innala Tuulia, Suomen Kuntaliitto ry

Teams:

Aalto Suvi, FCG

Aunola Tuomo, Pirkanmaan ELY-keskus

Granholm Maria, Rovaniemen kaupunki

Jokela Eija, Suomen Pakkaustuottajat Oy

Kaartinen Tommi, FCG

Kolehmainen Milla (sihteeri), Pirkanmaan ELY-keskus

Köhler Florian, Lidl Suomi

Moilanen Jari, Jyväskylän kaupunki

Räikkönen Tuomas, Lidl Suomi

Tsupari Pekka, Suomen SUP-Tuottajayhteisö Oy

Turunen Marko, Rinki Oy

Vähälä Tuuli, Pirkanmaan ELY-keskus

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Eini Lemmelä avasi kokouksen klo 13.02. Hyväksyttiin esityslista.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Hallituksen esitys SUP-kustannusvastuun muuttamisesta

- tilannekatsaus ja asetusmuutokset

Eini kertoi tilanteesta. Hallituksen esitys on hieman viivästynyt, mutta se yritetään pian saada eduskuntaan. Esitys oli alun perin yhdistetty muiden asioiden kanssa, mutta muihin asioihin tuli komissiolta ennakkonotifioinnin yhteydessä huomautuksia ja lausunto, joten SUP-esitys irrotettiin omaksi HE-luonnokseksi. Toiveena on, että eduskunta ehtii käsitellä sen tänä vuonna ja se tulisi voimaan vuoden 2026 alusta. Esitykseen on tullut jonkin verran muutoksia lausuntokierroksen pohjalta. Nikotiinipussien tuottajan kustannusvastuulle tulisi vuoden siirtymäaika (alku 2027 alusta)

ja tuottajien maksamat korvaukset perustuisivat kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen kustannukseen muiden kuin tupakkajäteastioiden hankintakustannusten osalta. Jotta kunta on oikeutettu korvauksiin, sen pitää toimittaa LVV:lle selvitys edellisenä vuonna toteutetuista jätehuolto- ja siivoustoimista sekä hankittujen jäteastioiden lukumäärä- ja kustannustieto. Lisäksi on pyritty selkiyttämään korvausten määräytymistä.

Asetusvalmistelussa kumottaisiin nykyinen korvausasetus, jonka tilalle tulisi uusi asetus, jossa säädetään tarkemmin tuottajien maksamien korvausten määräytymisestä. Luonnos on HE:n liitteenä. Jos nikotiinipussit lisätään, pitää myös hallituksen asetusta eräistä muovituotteista muuttaa lisäämällä nikotiinipussien tuottajat tiettyjen säännösten soveltamisalaan. Asetusvalmistelu käynnistetään mahdollisimman pian, kun HE on saatu eduskuntaan. YM järjestää erillisiä keskustelutilaisuuksia, jotta voidaan sopia kiinteä asukaskohtainen kustannus ja muut asiat, joita asetusta varten tarvitaan. Keskustelun pohjaksi tarvitaan PIRELY:ltä kooste kuntien kustannustiedoista. Asetus on tavoitteena antaa viimeistään ensi keväänä.

Keskusteltiin asiasta. Esitys on ollut lausunnoilla viime keväänä. Asukaskohtaisen kustannuksen summaa ei ole vielä päätetty vaan se sovitaan keskusteluissa. Kuntien kustannusten hakemisen prosessi tulisi olemaan hyvin samanlainen kuin siirtymäaikana, mutta nyt ehdotetaan, että hakemuksessa kuvataan lyhyesti, mitä toimia on tehty, kokonaiskustannukset ilmoitettaisiin siivouksen ja keräyksen sekä tiedotuksen ja neuvonnan osalta ja tupakkajäteastioista erikseen hankintakustannus ja lukumäärä. Pyritty saamaan hakeminen ja korvausten myöntäminen mahdollisimman yksinkertaiseksi. Kokonaiskustannus euroa/asukas on asetusluonnoksessa jaettu eri toimiin (keräys, siivous, neuvonta), joilla on oma osuus kiinteästä kustannuksesta. Jatkossa ainoastaan tupakkajäteastioiden hankinta haetaan ja korvataan todellisten kustannusten mukaan. Tupakkajäteastioiden ylläpito, tyhjentäminen ja korjaaminen sisältyy kiinteään kustannukseen. Kuntien asukasluku katsotaan kuntien kustannusten syntyismvuoden 31.12. tilanteen mukaan.

Nostettiin esiin huoli siitä, joutuvatko esimerkiksi kartonkituottajat maksamaan tupakkatuottajien kuluja, kun tupakkajäteastiainfran ylläpito sisältyy kiinteään kustannukseen. Tärkeää ottaa huomioon, että ylläpitokustannukset jyvitetään vain tupakkatuottajien maksettavaksi. Positiivista on, että saadaan nikotiinipussit mukaan. Tiedotus on erityinen tehtävä, jota tehdään tupakkatuottajien puolesta, joten mietityttää miten siihen käytettävät kulut arvioidaan. Nyt kunnat ovat ilmoittaneet vähän kuluja tiedottamiseen ja jos kustannustaso päätetään näiden tietojen pohjalta, ei summa välttämättä ole kunnille kannustava roskaamisen ehkäisyn toimenpiteiden tekemiseen. Haaste on, että tupakkatuottajat eivät saa tiedotusta tehdä ja kuntia summa ei kannusta.

4. Koostumusselvitys

Tommi Kaartinen esitteli koostumusselvityshanketta ja raporttia. Hanke on valmistunut, raportti on toimitettu luonnoksena tilaajille ja siihen on saatu kommentit.

Koostumusselvitysmenetelmä on tehty 2021 ja sen mukaisesti on tehty ensimmäiset selvitykset vuonna 2022. Selvitykseen valitut kaupungit perustuvat menetelmäohjeeseen. Valintaan vaikuttavat muun muassa kaupungin koko ja lisäksi Helsingin täytyy olla aina mukana. Hankkeessa selvitettiin yleisillä, kuntien puhtaanapitovastuulla olevilla alueilla jätteiden koostumusta roska-astioihin kerätyistä ja maasta irtoroskina kerätyistä jätteistä. Tutkimuksia tehtiin neljä kertaa vuodessa, neljässä kaupungissa, yhteensä 16 tutkimusta. Näistä saatiin koostumukset ja muodostettiin keskiarvoiset koostumukset roska-astiajätteille ja maasta kerätyille jätteille. Näiden avulla

määritellään sitten tuoteryhmäkohtaiset prosenttiosuudet kustannusjakoon. Datapankki tuloksista ja kuvapankki luovutetaan tilaajakonsortion käyttöön.

Jättemäärät ovat huonosti tunnettu parametri, mutta niitä on arvioitu keskusta-alueille ja muille alueille jakaantumisen mukaan. Raportista löytyy taulukko, jossa on kuvattu tämä jättemäärien jakautuminen ja miten puhtaanapito on järjestetty kussakin tutkimuksen kohdekaupungissa.

Kohdealueet on kuvattu raportissa ja ne ovat samanlaisia kuin edellisessä tutkimuksessa. Tilaajien toiveiden perusteella on muodostettu luokat, joihin näytteet on jaettu. Jako on tarkempi kuin valtioneuvoston asetuksessa SUP:n piiriin kuuluville jakeille. YM:n toiveesta nikotiinipussit on otettu mukaan tutkimukseen. Lisäksi otettiin erilleen muut tupakka- ja nikotiinituotteet ja niiden pakkaukset, jotka sisältävät muun muassa tupakka-askit, nikotiinituotteiden kääreet ja tupakkapurupussit. Tutkimuksessa eroteltiin myös ns. epävarmat jakeet, joista on vaikea tunnistaa, kuuluvatko ne SUP-tuotteisiin vai eivät. Tuoteryhmä-alaryhmän kanssa käytiin keskustelua rajapinnan tuotteista (esim. SUP-tuote vai ei SUP-tuote) ja vuoropuhelua käytiin myös viranomaisen, eli Pirkanmaan ELY:n kanssa. Ne tuotteet, joihin ei saatu vastausta, ovat olleet epävarmoissa jakeissa koko hankkeen läpi. Tällaisia epävarmoja ovat esimerkiksi roskat, joista ei voida tietää ovatko ne monipakkauksista peräisin vai yksittäin myytävä tuote.

Tutkimuksia tehtiin muissa kaupungeissa yksi syksyllä, yksi keväällä ja kaksi kesällä, mutta Helsingin osalta kevään tutkimus siirtyi kaupungista johtuen kesän puolelle. Maasta siivotuista roskista oli vaikea saada ohjeen mukaisia näytemääriä kasaan. Roska-astioista saatiin lähes kaikissa tavoitemäärä. Ohjeellinen näytemäärä on haastavaa saavuttaa, ja jatkossa menetelmän korjaustarpeet voivat kohdistua tähän. Maasta kerättyjen roskien koostumuksen tutkiminen perustuu kappalemäärään, roskiksista kerättyjen tilavuuteen. Raportissa on esitetty näytteiden tilavuudet ja tavoitellut ja toteutuneet keräysmäärien suhteet keskustassa ja muilla alueilla.

Käytiin läpi raportissa esitetyt taulukot jätekoostumuksista roska-astioista ja maasta kerätyistä näytteistä. Roska-astioista kerätyissä jätteissä jaeluokka 1, eli kovat annospakkaukset, on kasvanut edelliseen verrattuna 1,5 kertaiseksi. Joustopakkausien osuus on puolittunut, mikä johtuu mm. siitä, että paistopistetuotepussien muovisia ikkunoita on korvattu ei-muovisilla. Kevyiden muovisten kantokassien määrä on puolittunut roska-astioissa. Epävarmojen jakeiden osuus on 1,8 % keskiarvotilavuudesta. Maasta kerättyjen jätteiden koostumus on kohtuullisen saman näköinen kuin edellisellä kerralla. Luokan 1 pakkaukset ovat kasvattaneet osuutta ja joustavasta muovista valmistettuja on vähemmän. Maasta siivotuissa on epävarmoja jakeita suuri osuus, 8,2 %.

Selvityksessä on katsottu vuodenaikojen vaikutusta ja kaupunkikohtaisia eroja. Joissain kaupungeissa on koiran jätöksiä runsaasti, joka pienentää SUP-jakeiden osuutta kokonaisuudesta. Nestemäisiä jätteitä oli mukana näytteissä muun muassa juoma-astioita ja rikkoutuneita juomapakkauksia sekä syömätöntä ruokaa, josta puristuu nestettä. Nesteen määrää ei selvitetty, sillä se ei kuulunut menetelmään.

Käytiin keskustelua siitä, ettei raportissa ole ainakaan toistaiseksi taulukkoa asetuksen SUP-tuotekohtaisella jaolla. Hankkeeseen ei ole myöskään sisällytetty SUP-seurantaryhmän kommentointia loppuraportille, vaikka seurantaryhmän oli sovittu toimivan hankkeen ohjausryhmänä. Vain varsinaiset tilaajat eli selvityksen maksajat ovat päässeet kommentoimaan raporttia.

YM:n ja Kuntaliiton mukaan olisi hyödyllistä ja tarpeellista virheiden välttämiseksi, että raportti sisältäisi myös SUP-korvausasetuksen mukaisen tuotejaon. Raportin kommentointimahdollisuutta seurantaryhmän toimesta pidettiin myös erittäin tärkeänä, sillä SUP-seurantaryhmä toimii hankkeen ohjausryhmänä, ja nyt tätä ei ole huomioitu. Tulokset kiinnostavat ja niillä on vaikutusta kuntien saamiin korvauksiin. Epävarmojen jakeiden osalta ehdotettiin että 50 %/50 % voisi olla reilu jako.

Sovittiin, että raportti toimitetaan seurantaryhmälle kommentoitavaksi.

5. SUP-direktiivin mukainen raportointi 2023, Pirkanmaan ELY-keskus

Tuomo Aunola esitteli SUP-raportointia 2023-2024. SUP-raportointia on tehty nyt kaksi vuotta. Tänä kesänä raportoitiin 2023 vuoden tiedot komissiolle. Tuottajilta on saatu 2024 vuoden lukuja, jotka saattavat vielä muuttua, kun tuottajat tekevät auditointejaan. Komissiolle raportoidaan viisi eri lomaketta (juomamukit, elintarvikepakkaukset ja näiden vähentämistoimet, SUP-pullot ja erilliskeräysmäärät, kierrätysmuovin määrä SUP-pulloissa, kalastusvälineet, tupakkajäte). Tupakkajättemäärien raportoinnin tueksi saatiin Jyväskylästä ja Tampereelta tietoja julkisista roska-astioista kerätyn sekä siivotun jätteen asukaskohtaisista määristä. Näistä tiedoista laskettiin arvio tupakkajätteen määrästä käyttämällä koostumus selvityksen tietoja. Tarkkuus tupakkajättemäärien raportoinnissa ei ole kovin hyvä.

Huomioitava, että tuottajan määritelmä muuttui vuoden 2024 alussa, joten raportointitaho on voinut muuttua (nyt valmistaja on vastuussa mm. palvelupakkauksista), lisäksi miljoonan euron liikevaihtoraja poistui. Osittain muovisissa pakkauksissa muovin määrä on puolittunut. Tätä selvitetään Ringin kanssa, onko kyseessä todellinen muutos vai jokin raportointivirhe. Mukien osalta sama tuottajan määritelmän muutos voi nostaa määrää, sillä isot valmistajat ovat raportoineet määrät vuoden 2024 osalta. Juomapulloista on useammalta vuodelta dataa, jota saadaan panttijärjestelmien kautta. Vain pieni määrä on pantittomia pulloja. Nyt on ensimmäistä kertaa raportoitu kierrätetyn muovin määrä pulloissa. Lisäksi on raportoitu vähentämistoimet elintarvikepakkauksiin ja mukeihin liittyen kansallisesti.

Keskusteltiin siitä, onko tietoa, miten muut maat ovat raportoineet tupakkatietoja. Tupakkatuotteet raportoitiin nyt ensimmäisen kerran, eikä ohjeita laskennan toteuttamiseen ollut juurikaan. Katsotaan, onko tulevaisuudessa EU-kokouksissa tietoa.

6. Pirkanmaan ELY-keskuksen päätös kunnille maksettavista korvauksista siivous- ja keräyskustannuksista

Ryhmään mukaan tullut, Pirkanmaan ELY-keskuksen uusi SUP-valvoja, Tuuli Vähälä esitteli kuntakorvauspäätöstä.

Hakemuksia tuli 160 kpl, joista hyväksyttiin 158 kpl. Hakijoiden määrä ja asukasluku on kasvanut selvästi viime kerrasta. Hakematta jättäneissä kunnissa asukasluvut ovat suhteellisen pieniä. Keräyskustannusten osalta maksettava summa per asukas on 1,31 euroa ja siivouskustannusten osalta 0,57 euroa. Tyhjänä myytävien juomamukien määrä vaikuttaa korvauksia alentavasti, sillä niiden kustannusvastuu alkaa vasta vuonna 2025. Erikseen on määritetty täytenä myytyjen mukien osuus.

Päätös ei ole vielä lainvoimainen. Erillinen päätös tulee tupakka-astioiden sekä tiedotuksen ja neuvonnan osalta. Tavoitteena on saada se parin viikon päästä valmiiksi. 106 kuntaa haki

erilliskorvauksia. Kiinteä korvaus ehditään todennäköisesti maksaa kunnille tämän vuoden puolella, olettaen, ettei kukaan valita päätöksestä, mutta erilliskorvattavien osuus menee valitusaikojen takia ensi vuoden puolelle.

Ryhmässä todettiin, että päätökset on ollut järkevää jakaa erikseen. Tupakkajäteastioiden tietoja odotetaan mielenkiinnolla. Informoinnin ja tiedotuksen kannalta on kiinnostavaa, minkä verran astioita on hankittu vaatimuksiin nähden. Kunnissa on ollut haasteita ymmärtää esimerkiksi, kuinka monta astiaa ja milloin saa hankkia. Uusia astioita on ilmoitettu hankituksi 4708 kpl vuonna 2024. Kokonaismääräksi tupakkajäteastioille koko Suomessa on arvioitu noin 18 000 kpl, joten vielä on hankittavaa, mutta määrä alkaa olla oikeassa suhteessa. Tiedotusta on saatu läpi, sillä vuoden 2024 haku meni huomattavasti paremmin kuin vuoden 2023. Tiedotusta ja valistusta on jatkettava.

Materiaalit jaetaan Tiimeriin.

7. Muut asiat

- Eini kertoi, että komission siivouskustannusohje on viimein julkaistu ja se löytyy tästä linkistä [EUR-Lex - 52025XC05646 - EN - EUR-Lex](#).
- Seuraava kokous pidetään ma 9.2.2026 klo 13-15.
- Lopuksi katsottiin Jyväskylän tuottama tupakkaroskaamisen ehkäisyä koskeva tiedotusvideo.